

Praha 18.5.2005

14

Činnost oboru dětského a dorostového v ambulantní péči v roce 2004

Activity of branch of children and juveniles in out-patient care in 2004

Souhrn

Tato aktuální informace podává přehled výsledků nejdůležitějších údajů sledovaných na ročním statistickém výkaze ambulantních ordinací praktického lékaře pro děti a dorost i odborných dětských a dorostových ambulancí za rok 2004. Zabývá se počty lékařů, poklesem počtu ošetření a registrovaných pacientů, strukturou dětí podle délky kojení a rostoucím počtem alergiků a dispenzarizovaných onemocnění.

Summary

This Topical Information presents a survey of the outcomes of the most relevant information from the annual statistical statement of the ambulatory surgeries of general practitioners for children and adolescents and of the special children's and adolescent's ambulatory surgeries from year 2004. It deals with numbers of the physicians, decline of the numbers of examinations and of registered patients, the structure of children by length of breast feeding, growth of the numbers of allergy patients and of followed-up diseases.

Všechny ambulantní ordinace praktického lékaře pro děti a dorost a ambulantní odborné dětské a dorostové ordinace ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na zřizovatele vyplňují ke konci roku statistický výkaz A (MZ) 1-01, který je součástí programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví. Na základě tohoto výkazu je možné statisticky sledovat počty lékařů působících v tomto oboru, počty ošetření, registrovaných pacientů, počty dispenzarizovaných pacientů a další ukazatele. Návratnost výkazů v roce 2004 byla 99,7 %, takže získané informace lze považovat za hodnověrné.

V ambulantních ordinacích (odborných i praktického lékaře) pro děti a dorost v roce 2004 pracovalo 2 345 lékařů a 2 388 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu. Jedná se o přepočtené počty včetně smluvních pracovníků.

Celkový počet ošetření a vyšetření v roce 2004 opět mírně poklesl, na 14 963 540. Tento pokles je patrně důsledkem nízké úrovně porodnosti především v druhé polovině devadesátých let a přesunu silnějších ročníků narozených na přelomu 80tých a 90tých let do péče praktických lékařů pro dospělé. Stejně tak se pomalu snižuje i průměrný počet ošetření na jedno lékařské místo. V roce 2004 to bylo 6 381, tedy téměř o 3 % méně než v roce předešlém. Oproti těmto změnám zůstává už po několik let stabilní prvenství Ústeckého kraje v počtu ošetření na jedno lékařské místo a také pozice Prahy s naopak nejnižším počtem ošetření na jedno lékařské místo.

Podobný úbytek můžeme v posledních letech sledovat i v počtu registrovaných pacientů na jedno lékařské místo. Průměr v roce 2004 za celou ČR byl 881. Tento průměr velmi výrazně ovlivňovala minimální hodnota v Praze (638), jelikož mediánovou hodnotou bylo 910 registrovaných pacientů na jedno lékařské místo. Hlavní město Praha se také zcela vymykalo srovnání s ostatními kraji v počtu lékařů na 10 000 dětí (ve věku 0 - 19 let) v kraji. Těch bylo v Praze 15, zatímco medián za všechny kraje ČR byl 10. Jedním z důvodů, proč je Praha krajem s nejvyšším počtem lékařů a ošetření na jedno dítě a nejnižším počtem ošetření a registrovaných pacientů na jednoho lékaře, může být fakt, že v Praze je velmi vysoký podíl ambulantních odborných ordinací pro děti a dorost. V těchto ordinacích je většinou na jedno vyšetření potřeba více času lékaře než v ambulancích praktických dětských lékařů.

Nejvyšší podíl ošetření připadá na ošetření léčebná (76 %) a na vyšetření preventivní (21 %). Zrušení povinné vojenské služby způsobilo omezení vyšetření branců na minimum. Jedinými typy vyšetření, jejichž počet od roku 2003 narostl, jsou vyšetření preventivní a vyšetření ostatní. Sem spadají například nutná vyšetření před nástupem na určité střední školy a brigády nebo očkování před cestou do ciziny. Nejvyšší podíl preventivních vyšetření a zároveň nejmenší část vyšetření léčebných proběhlo v roce 2004 ve Středočeském kraji. Rozdíly mezi kraji jsou ale nepatrné.

Délka kojení, která se zjišťuje při roční prohlídce, je nezanedbatelným faktorem při hodnocení zdravotní péče o děti. V roce 2004 se zpomalil nárůst podílu dětí kojených půl roku a více (35,8 %, v roce 2003 to bylo 35,1 %) i snižování procenta dětí kojených pouze do 6 týdnů (18,6 %, v roce 2003 to bylo 19,1 %). Podíl zcela nekojených dětí zůstává na stále úrovni okolo 4,5 %. Tato celková stabilizace ve struktuře dětí podle délky kojení probíhá za současné homogenizace mezi jednotlivými kraji. Ústecký kraj sice zůstává krajem s nejnižším podílem dětí kojených 6 měsíců a déle, ale nárůst tohoto podílu zde probíhá nejrychleji (28,8 % v roce 2004 oproti 26,2 % v roce 2003), stejně jako proces snižování podílu dětí kojených jen do 6 týdnů (24,9 % v roce 2004 oproti 27,1 % v roce 2003). Hlavní město Praha v roce 2004 neuhájilo v délce kojení své obvyklé první místo a podíl dětí kojených 6 měsíců a déle zde dokonce mírně poklesl. Půl roku a déle bylo kojeno 44,9 % dětí ze Zlínského kraje a v tomto kraji byl i nejnižší podíl zcela nekojených dětí (2,2 %) a dětí kojených jen 6 neděl (11,4 %).

Neměnný zůstává nárůst počtu dětí a dorostu trpících nějakými projevy alergie. V roce 2004 už to bylo na 1 000 dětí 113 alergiků a 112 na 1 000 osob dorostového věku (v roce 2003 to bylo 111 respektive 108 a v roce 2002 jen 106 respektive 104). Vyšší podíl alergických pacientů je v Čechách než v moravských krajích. Výjimkou je pouze Středočeský kraj, odkud ale mnoho pacientů dojíždí za lékařskou péčí do hlavního města. Příčinou nárůstu alergických pacientů může být jak jejich zvyšující se frekvence v dětské populaci, tak částečně i zvýšený zájem, sledování a kvalita vykazování.

Stejně tak se zvyšuje i počet dispenzarizovaných onemocnění u dětí a dorostu. Na 1 000 dětí připadlo v ČR v roce 2004 celkem 303,1 onemocnění (290,4 v roce 2003) a na 1 000 osob dorostového věku 15 až 19 let 294,0 onemocnění (285,2 v roce 2003). V obou těchto věkových skupinách připadlo nejvíce dispenzarizovaných onemocnění na 1 000 osob v Královéhradeckém kraji a nejméně v kraji Zlínském (to je částečně dáno také faktorem dojíždění za lékařskou péčí za hranice kraje). Dvěma nejčastějšími důvody k dispenzární péči u dětí byly nemoci dýchací soustavy a nervové soustavy. U dorostových pacientů to byly ty samé důvody ovšem v obráceném pořadí. Jako třetí nejčastější příčinou dispenzarizace se u dětí staly nemoci kůže a podkožního vaziva a u dorostu nemoci kosterní a svalové soustavy.

Vypracovala: Mgr. Helena Chodounská

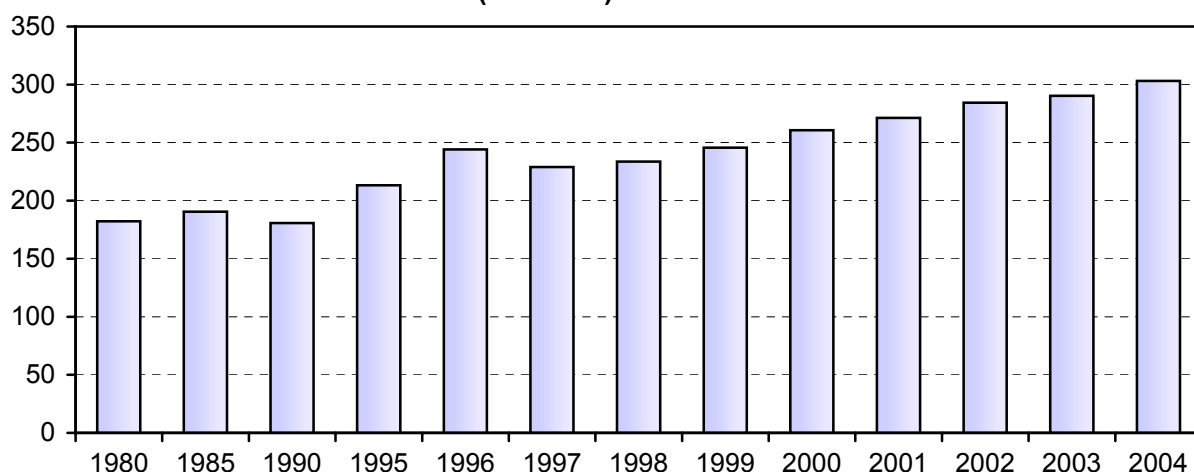
Počet dispenzarizovaných onemocnění u dětí na 1000 dětí v roce 2004

Druh onemocnění	Dispenzarizovaní pacienti pro vybranou diagnózu														
	dětí														
	PHA	STČ	JHČ	PLZ	KAR	UST	LIB	HRA	PAR	VYS	JHM	OLO	ZLI	MSK	ČR
	na 1 000 dětí														
I. Některé infekční a parazitární nemoci	14,2	7,1	14,4	7,5	15,8	9,1	8,1	6,4	7,4	3,7	13,0	8,0	5,0	9,6	9,4
II. Novotvary	1,7	2,1	2,3	1,5	1,2	1,9	1,2	1,9	1,2	1,7	1,3	0,9	1,4	1,1	1,6
III. Nemoci krve a krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	18,8	9,4	12,7	17,2	10,3	14,6	4,8	6,4	4,5	8,7	12,3	6,7	6,0	6,3	10,3
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	22,8	20,9	24,6	22,7	31,0	23,1	28,1	22,4	22,5	21,0	18,2	18,9	18,4	15,2	21,1
z toho: diabetes mellitus	1,2	1,2	1,3	1,1	1,0	0,9	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,1	1,1	1,2
obezita, hyperalimence a její následky	14,1	11,8	16,1	13,1	16,5	14,7	14,7	15,0	12,2	13,1	11,1	10,2	8,7	9,0	12,4
V. Poruchy duševní a poruchy chování	10,9	13,6	13,6	10,8	13,6	21,5	14,2	16,1	12,3	9,5	12,3	12,3	11,5	11,3	13,1
z toho: mentální anorexie	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,6	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
mentální retardace	4,7	7,2	7,9	6,0	7,9	10,5	7,0	7,2	7,7	5,5	5,6	6,6	6,6	6,9	6,9
VI.-VIII. Nemoci nervové soustavy, oka a očních adnex a nemoci ucha a bradavkového výběžku	49,3	65,5	62,0	64,4	71,1	76,6	64,7	96,5	78,8	74,1	73,7	85,9	59,4	76,9	70,9
z toho: epilepsie	4,6	5,7	6,7	5,4	7,6	6,2	6,4	6,8	7,5	5,0	5,9	6,9	6,5	6,1	6,1
dětská mozková obrna	4,0	4,2	5,6	3,4	4,2	4,7	6,0	4,8	5,1	4,5	3,8	4,6	4,8	5,3	4,6
poruchy vidění, slabozrakost, slepota	26,5	42,0	36,1	37,7	44,3	51,8	41,8	68,7	54,4	47,5	48,2	60,2	38,5	49,6	45,8
poruchy sluchu, nedoslýchavost, hluchota	3,4	3,2	2,8	2,1	3,5	3,5	4,1	3,1	2,4	3,4	2,6	3,4	2,5	2,9	3,0
IX. Nemoci oběhové soustavy	6,6	7,0	5,2	7,1	7,3	8,5	9,7	4,9	3,8	5,6	7,2	4,2	5,0	5,4	6,3
z toho: juvenilní hypertenze	1,0	1,2	1,0	1,0	2,6	1,6	1,6	0,9	0,6	1,2	0,6	0,9	0,7	0,8	1,0
X. Nemoci dýchací soustavy	91,9	68,9	77,3	80,9	103,8	81,8	75,9	98,2	70,2	78,3	70,9	70,8	48,0	66,1	75,7
z toho: astma	31,0	25,4	36,7	26,5	43,8	23,3	30,6	47,9	34,6	29,5	23,7	29,6	20,0	28,0	29,3
XI. Nemoci trávicí soustavy	7,6	5,1	6,6	5,2	5,0	7,6	5,8	3,7	4,3	4,7	7,3	4,9	4,1	4,6	5,7
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva	46,1	31,7	46,8	35,8	43,4	32,7	32,7	40,4	33,2	36,3	36,8	30,2	28,5	26,4	35,1
XIII. Nemoci svalové a kosterní soust. a pojivové tkáně	18,1	12,5	20,0	17,1	19,8	17,0	19,6	31,8	34,1	13,3	13,3	24,4	16,8	17,8	18,6
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy	13,7	18,1	18,8	14,6	12,7	16,1	24,8	28,4	17,0	16,0	16,0	13,7	18,0	18,6	17,4
z toho: infekce močové soustavy	9,7	12,6	13,9	9,7	7,7	11,0	18,5	18,9	10,7	11,1	11,2	7,6	12,9	12,1	11,9
XVII. Vrozené vady, deformace	15,8	19,3	18,2	24,3	21,5	21,9	17,2	20,3	19,8	17,1	14,4	15,5	17,9	15,4	18,0
z toho: vrozené vady oběhové soustavy	7,3	6,9	5,7	11,9	9,5	11,0	6,2	5,5	5,8	5,2	5,4	4,9	6,4	6,6	6,9
vrozené deformity kyčle	3,1	5,0	4,9	4,4	4,8	2,6	3,1	4,4	6,6	1,7	1,4	3,6	3,9	2,9	3,6
Celkem zjištěných nemocí a vad	317,6	281,4	322,5	309,0	356,6	332,3	306,9	377,5	309,1	290,1	296,6	296,4	240,0	274,9	303,1

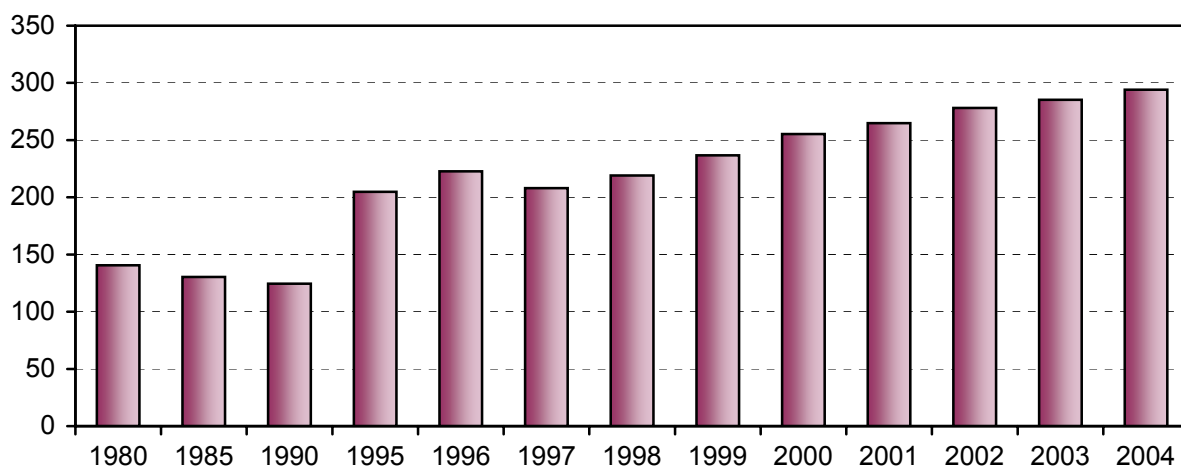
Počet dispenzarizovaných onemocnění u dorostu, na 1000 osob ve věku 15 - 19 let v roce 2004

Druh onemocnění	Dispenzarizovaní pacienti pro vybranou diagnózu														
	dorost (15 - 19 let)														
	PHA	STČ	JHČ	PLZ	KAR	UST	LIB	HRA	PAR	VYS	JHM	OLO	ZLI	MSK	ČR
	na 1 000 dorostu														
I. Některé infekční a parazitární nemoci	7,2	5,9	8,6	3,3	8,4	5,3	5,4	4,7	5,3	2,9	11,0	6,6	3,3	6,2	6,3
II. Novotvary	1,1	1,3	2,2	1,3	1,1	1,7	1,3	1,7	1,2	1,2	0,9	1,0	1,1	0,8	1,2
III. Nemoci krve a krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	9,4	5,4	6,6	6,0	4,9	8,5	4,4	4,2	2,5	6,4	8,0	5,3	3,2	4,1	5,9
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	29,0	27,2	31,1	27,3	36,1	26,9	35,7	27,4	22,1	25,6	24,4	38,7	23,3	20,3	27,2
z toho: diabetes mellitus	1,7	1,4	1,6	1,2	1,1	1,4	1,3	1,4	1,5	1,7	1,7	1,8	1,5	1,4	1,5
obezita, hyperalimenace a její následky	16,6	15,7	19,2	16,4	18,4	16,9	17,5	18,7	13,7	16,3	15,3	13,0	11,1	12,2	15,4
V. Poruchy duševní a poruchy chování	11,9	12,3	13,8	10,3	11,9	20,6	14,1	11,9	10,4	12,3	12,3	11,6	11,1	13,3	12,9
z toho: mentální anorexie	1,7	0,9	1,8	0,5	0,9	0,7	1,7	1,1	1,2	1,0	1,7	1,0	0,7	0,9	1,1
mentální retardace	3,7	5,3	6,8	4,8	4,5	10,0	5,9	4,8	5,9	6,9	4,8	5,2	6,5	6,7	5,9
VI.-VIII. Nemoci nervové soustavy, oka a očních adnex a nemoci ucha a bradavkového výběžku	53,2	71,8	60,5	82,3	75,1	84,6	64,6	107,1	81,6	80,9	78,0	96,9	57,4	78,3	75,7
z toho: epilepsie	4,5	5,1	5,0	6,1	5,6	6,3	5,7	5,5	5,5	4,5	5,4	5,1	5,1	5,5	5,3
dětská mozková obrna	2,2	2,9	2,4	2,0	2,1	3,8	3,4	2,6	2,2	2,7	2,5	2,7	2,7	2,8	2,7
poruchy vidění, slabozrakost, slepota	32,8	50,3	36,4	45,5	50,7	62,4	42,3	79,4	60,0	53,2	54,8	73,1	40,1	52,1	51,9
poruchy sluchu, nedoslýchavost, hluchota	3,1	2,6	3,5	2,1	3,2	3,5	4,5	3,4	3,4	2,9	3,1	3,6	3,8	3,2	3,2
IX. Nemoci oběhové soustavy	13,3	12,6	10,1	11,2	11,5	14,4	14,8	8,7	6,0	9,3	10,4	8,2	7,5	10,2	10,8
z toho: juvenilní hypertenze	9,6	6,9	7,4	7,9	8,4	10,0	8,7	5,6	4,0	6,5	5,5	5,9	4,6	6,9	7,0
X. Nemoci dýchací soustavy	72,1	66,7	60,6	56,8	88,8	68,1	64,5	80,2	48,9	64,7	60,9	52,7	41,9	58,7	62,7
z toho: astma	29,2	25,8	29,9	21,8	38,6	20,9	28,1	38,7	24,1	26,2	21,8	24,8	17,2	26,0	25,9
XI. Nemoci trávicí soustavy	10,1	6,3	8,7	6,2	7,5	9,1	9,1	5,5	4,1	5,7	7,3	7,7	4,4	7,3	7,3
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva	33,8	23,2	39,8	25,5	33,9	24,8	27,9	29,6	24,7	26,1	27,8	24,6	23,5	23,0	27,2
XIII. Nemoci svalové a kosterní soust. a pojivové tkáně	29,5	23,8	30,5	30,2	23,1	25,4	36,6	51,0	50,1	21,3	21,9	34,5	22,9	27,9	29,3
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy	13,6	15,8	17,8	13,1	11,6	14,1	20,3	26,5	13,0	12,4	17,3	13,2	11,9	16,7	15,6
z toho: infekce močové soustavy	9,0	10,1	13,8	8,0	7,2	8,5	14,4	18,7	8,4	7,7	11,4	9,5	7,7	10,5	10,3
XVII. Vrozené vady, deformace	11,3	15,7	9,8	17,4	9,9	12,8	11,6	11,6	13,6	11,6	9,7	9,8	11,0	9,8	11,8
z toho: vrozené vady oběhové soustavy	4,9	6,0	3,6	5,7	4,7	5,8	3,8	2,7	3,0	3,5	3,4	2,8	4,1	3,5	4,2
vrozené deformity kyčle	2,4	4,5	2,5	3,6	1,3	1,2	3,2	2,4	5,7	1,7	1,0	2,7	2,4	2,3	2,6
Celkem zjištěných nemocí a vad	295,6	287,9	300,2	290,9	323,8	316,4	310,3	370,0	283,4	280,5	290,0	310,9	222,6	276,5	294,0

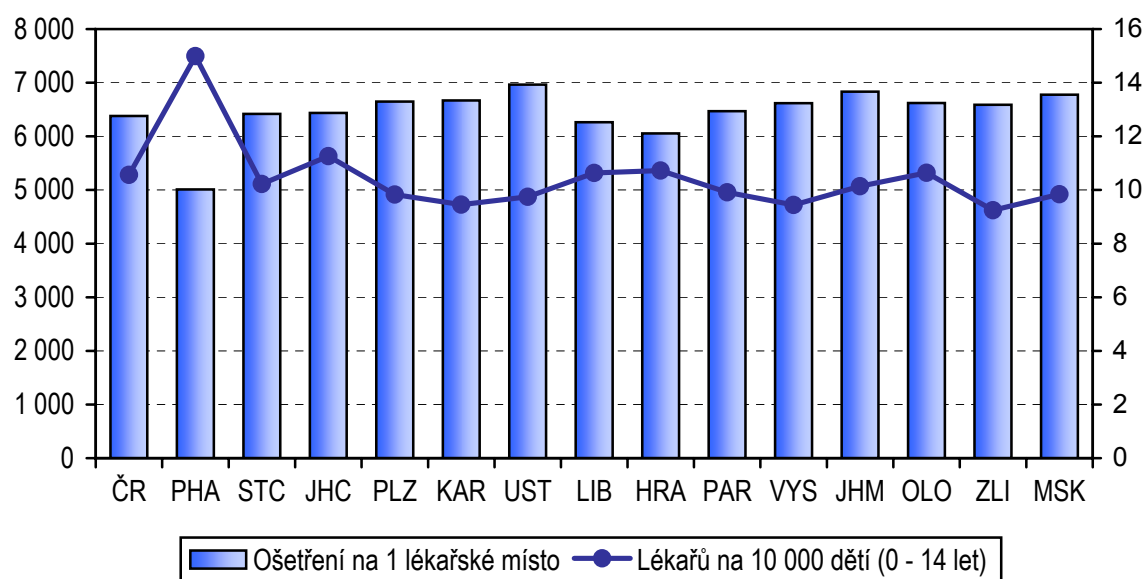
**Vývoj zjištěných onemocnění a vad na 1 000 dětí
(0 - 14 let) v roce 2004**

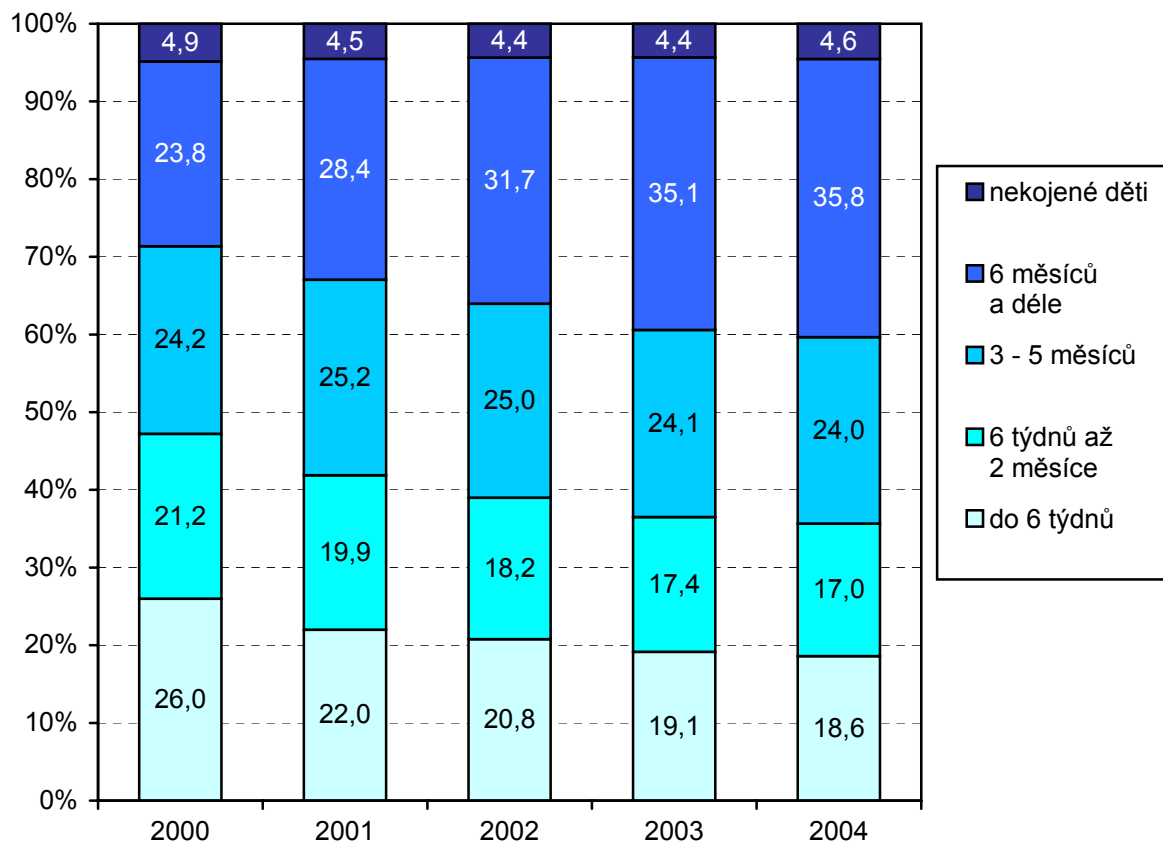
**Vývoj zjištěných onemocnění a vad na 1 000 dorostu
(15 - 19 let) v roce 2004**

**Počet ošetření na 1 lékařské místo a počet lékařů
na 10 000 dětí v roce 2004**

Struktura dětí podle délky kojení

Počet alergiků na 1 000 osob daného věku

